

Sygn. akt : VU 1724/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 listopada 2014 roku

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Regina Stępień

Protokolant: Justyna Alfawicka

po rozpoznaniu w dniu 5 listopada 2014 r. w Legnicy

sprawy z wniosku A. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o emeryturę

na skutek odwołania A. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 20 stycznia 2014 roku

znak (...)

I. zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 20 stycznia 2014 roku znak (...), w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy A. Z. prawo do emerytury od dnia 18 sierpnia 2014 r.,

II. stwierdza, iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu prawa do świadczenia.

Sygn. akt VU 1724/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 stycznia 2014 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił wnioskodawcy A. Z. prawa do emerytury z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że wnioskodawca nie spełnia warunków do uzyskania świadczenia, określonych w przepisach art. 184 ust. 1 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej „ustawa emerytalna”) oraz w zw. z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.), albowiem udowodnił 6 lat, 5 miesięcy i 19 dni pracy w warunkach szczególnych, wobec wymaganych 15 lat.

Zdaniem organu rentowego nie było podstaw do uznania zatrudnienia ubezpieczonego w (...)Spółce (...) O/Z. od 01-08-1987r. do 30-11-1996r. na stanowisku kierownika (...) jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, gdyż w tym okresie do jego obowiązków, oprócz typowych prac związanych z nadzorem, należały również czynności o

charakterze administracyjno- biurowym, a zatem praca ta nie mogła być wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy stanowiskach wymienionych w wykazie i w tych samych warunkach, co podlegli pracownicy.

Od powyższej decyzji A. Z. złożył odwołanie, domagając się jej zmiany poprzez ustalenie prawa do emerytury zgodnie ze złożonym wnioskiem.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniosł o jego oddalenie podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji i podnosząc nadto, że w dacie wydania zaskarżonej decyzji wnioskodawca nie osiągnął wieku 60 lat.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca A. Z. urodził się w dniu (...), w dniu (...) ukończył 60 lat. Na dzień 1 stycznia 1999r. udowodnił 26 lat, 3 miesiące i 0 dni okresów składkowych i nieskładkowych, a w tym 6 lat, 5 miesięcy i 19 dni pracy w warunkach szczególnych. Wnioskodawca nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

/okoliczności bezsporne/

W latach 1983-1986 wnioskodawca pracował w Zakładzie (...) w Z., a po przekształceniu pracodawcy był pracownikiem następcy prawnego Zakładu – spółki (...) S.A. Oddział (...) w Z. od 1986 do 2012 r. W okresie od 1 sierpnia 1987 r. do 30 listopada 1996 r., tj. w ciągu wynosi 9 lat, 4 miesiące i 0 dni wnioskodawca pracował na stanowisku kierownika (...) B..

W tym okresie zatrudnienia do obowiązków wnioskodawcy należało m.in. utrzymywanie stałej gotowości gazowej, w szczególności nadzór nad przeglądami stacji, nadzór nad wykonawstwem sieci gazowych i ich podłączeniem do czynnych gazociągów, nadzór nad remontami gazociągów, nad uruchamianiem instalacji u odbiorców i montażem gazomierzy, a także współpraca z pogotowiem gazowym. Nadzór w tym zakresie wnioskodawca wykonywał bezpośrednio, w terenie. Jeśli wymagała tego sytuacja, w trakcie nadzoru wnioskodawca wykonywał też bezpośrednie prace monterskie. W okresie zimowym otrzymywał posiłki regeneracyjne. Wnioskodawcy podlegało w tym czasie ok. 7-8 pracowników, wykonujących prace monterów i aparaturowych instalacji i gazociągów, a także jeden pracownik obsługi produkcji, zajmujący się czynnościami administracyjnymi, w tym przyjmowaniem zgłoszeń, ewidencją gazomierzy i kontaktami z klientem. Czynności związane z zatwierdzeniem listy obecności, uzgodnieniem terminów urlopów, prowadzenie rejestru prac niebezpiecznych i ich zleceń, zajmowały wnioskodawcy ok. pół godziny czasu pracy dziennie. Praca na stanowisku kierownika nie różniła się zakresem od pracy na stanowisku mistrza, jaką wnioskodawca wykonywał zarówno przed i po objęciu funkcji kierownika oddziału. Zarówno kierownik rozdzielni jak i mistrz podlegali kierownikowi wydziału terenowego. W spornym okresie, wraz z objęciem przez wnioskodawcę etatu kierownika, nikt nie objął stanowiska mistrza.

Wszystkie w/w prace wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązujących na zajmowanych stanowiskach.

dowody: - dokumenty zgromadzone w aktach emerytalnych wnioskodawcy,

- dokumenty zgromadzone w aktach osobowych wnioskodawcy,

- zeznania świadka B. B., k. 37-37v, e-protokół 00:08:39 i nast. ;

- zeznania świadka S. W., k. 54-54v, e-protokół 00:01:30 i nast.;

- przesłuchanie wnioskodawcy, k. 54v-55, e-protokół 00:17:35 i nast.

W dniu 17 października 2013 r. A. Z. złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

/bezsporne, ponadto wnioszek – k. 1-4, t. II akt ubezpieczeniowych/

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie skarżącego zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 wskazanej ustawy, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. 25 lat dla mężczyzn. Emerytura, o której mowa, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie zaś z dyspozycją art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 01 stycznia 1949r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Wiek emerytalny, o którym mowa we wskazanym artykule, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Z dyspozycji § 4 ust. 1 tego rozporządzenia wynika, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn, ma okres zatrudnienia 25 lat, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Przy czym, zgodnie z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

W sprawie bezspornym było, iż na dzień 1 stycznia 1999r. wnioskodawca udowodnił przed organem rentowym 26 lat, 3 miesiące i 0 dni okresów składkowych i nieskładkowych (przy wymaganych 25 lat), a w tym 6 lat, 5 miesięcy i 19 dni stażu pracy w warunkach szczególnych (przy wymaganych 15 lat). Niespornym było też, że wnioskodawca nie był członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Pierwszą sporną kwestią wymagającą rozstrzygnięcia było to, czy wnioskodawca spełnia przesłankę wymaganego obniżonego wieku emerytalnego.

Wnioskodawca 60 lat skończył dnia (...), zaś wniosek o przyznanie prawa do emerytury złożył ok. 10 miesięcy przed tą datą. Także na dzień wydania spornej decyzji nie osiągnął on wymaganego wieku. Sąd stoi na stanowisku, że w tego typu sytuacjach Sąd ubezpieczeń społecznych stosownie do treści art.316§1k.p.c. wydaje wyrok, biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy. Na dzień wydania wyroku odwołujący ukończył 60 lat, zatem spełniony został warunek odpowiedniego obniżonego wieku emerytalnego.

Drugą i rozstrzygającą kwestią wymagającą ustalenia Sądu było ustalenie, czy na dzień 1 stycznia 1999r. wnioskodawca posiadał 15 lat pracy w szczególnych warunkach. A. Z. wywodził bowiem, iż pracę w szczególnych warunkach wykonywał także po objęciu stanowiska kierownika (...) w okresie od 1 sierpnia 1987 r. do 30 listopada 1996 r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych, nie uwzględnił jako pracy w warunkach szczególnych okresów zatrudnienia wnioskodawcy na w.w. stanowisku kierownika, przyjmując, że skoro rozszerzony zakres obowiązków obejmował oprócz typowych prac związanych z nadzorem, także czynności o charakterze administracyjno-biurowym, to tym

samym wykluczone jest uznanie, że w tym okresie wnioskodawca swoją pracę wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy stanowiskach wymienionych w wykazie i w tych samych warunkach, co podlegli mu pracownicy.

Zdaniem Sądu Okręgowego stanowisko organu rentowego prezentowane w sprawie jest błędne, bowiem nie uwzględnia treści punktu 24 Działu XIV wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Zgodnie z nim za pracę w szczególnych warunkach uznaje się także kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. W orzecznictwie przyjęto, że wymagana ścisła wykładnia tego unormowania nakazuje uzależniać uznanie czynności ogólnie pojętej kontroli oraz dozoru inżynieryjno-technicznego za pracę w szczególnych warunkach od spełnienia łącznie dwóch przesłanek. Po pierwsze dozór ten musi być sprawowany na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A. Nie wyklucza to zatem możliwości zatrudnienia w danym oddziale osoby niewykonywającej prac w warunkach szczególnych, jednakże dominować powinni pracownicy zajmujący stanowiska objęte wykazem A. Po drugie dozór ten musi być sprawowany bezpośrednio, tj. osobiście. Tylko takie sprawowanie kontroli jest pracą wykonywaną w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, ujętą w punkcie 24 Działu XIV wykazu A w.w. rozporządzenia. Z kolei jeśli nadzór spełnia te dwa warunki, a nadto wykonywany jest stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku związanym z określoną w wykazie kontrolą lub dozorem inżynieryjno-technicznym, to okres wykonywania tej pracy jest okresem uzasadniającym prawo do świadczeń na zasadach przewidzianych w rozporządzeniu, niezależnie od tego ile czasu pracownik poświęca na bezpośredni dozór pracowników, a ile na inne czynności administracyjno-biurowe (sporządzenie dokumentacji, prace biurowe, planowane zleceń produkcyjnych, ustalanie podziału pracy dla pracowników), ściśle związane ze sprawowanym dozorem i stanowiące jego integralną część. (por. wyrok Sądu najwyższego z dnia 24 września 2009 r., II UK 31/09 oraz z dnia 2 października 2013 r., II UK 69/13).

Podzielając powyższe zapatrywania prawne i mając na uwadze schemat organizacyjny pracy wnioskodawcy, jaki wyłonił się w toku postępowania dowodowego, Sąd Okręgowy uznał, że w spornym okresie wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy dozór w rozumieniu Działu XIV, poz. 24. wykazu A, uprawniający do wcześniejszej emerytury.

Stan faktyczny, w tym rzeczywisty charakter pracy wnioskodawcy w spornym okresie, w niniejszej sprawie został bezspornie potwierdzony w przeprowadzonym postępowaniu dowodowym. Sąd oparł się w szczególności o zeznania świadków, przesłuchanie wnioskodawcy i przedłożone dokumenty w aktach osobowych. Dokonując analizy i oceny zeznań świadków i przesłuchania wnioskodawcy Sąd orzekający uznał je za w pełni wiarygodne. Zeznania te są wyczerpujące, wzajemnie się uzupełniają i korelują z dokumentami osobowymi skarżącego, zwłaszcza z zakresem obowiązków na stanowisku kierownika.

Analizując zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Sąd ustalił, że w spornym okresie wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę kierownika, co wymagało od niego bezpośredniego zaangażowania poprzez nadzór w prace podległych mu pracowników, wykonujących prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii cieplnej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń cieplnych, ujętych w Dziale II Wykazu A w.w. rozporządzenia. Zaangażowanie to było znaczne – wnioskodawca stale i na bieżąco kontrolował prace remontowo-eksploatacyjne, doraźnie podejmował się naglących prac monterskich. Czynności nadzoru wykonywał bezpośrednio, w terenie, nie wyręczał się innymi pracownikami. Schemat organizacji zakładu pracy w spornym okresie nie przewidywał stanowiska zastępcy dyrektora, a także mistrza zmiany. Tym samym de facto wnioskodawca obejmując etat kierownika wykonywał czynności nadzoru i kontroli, które wykonywał także wcześniej jako mistrz. Dodatkowe nałożone obowiązki biurowo-administracyjne, nierozzerwalnie związane z objętą funkcją kierowniczą, wnioskodawca wykonywał codziennie, ale przeznaczając na to niewiele czasu. Większość czynności kadrowo-organizacyjnych i z zakresu obsługi oddziału wykonywał dodatkowo pracownik podległy wnioskodawcy.

Taką organizację pracy oddziału, zwłaszcza nieostre granice między funkcją kierownika a mistrza w zakładzie pracy, potwierdzają zeznania świadków. W ocenie Sądu nie zachodziły podstawy, aby logicznym i spójnym zeznaniom obu świadków odmówić wiarygodności, bowiem byli oni zatrudnieni w spornym okresie na tych samych stanowiskach co wnioskodawca w innych oddziałach pracodawcy, posiadają odpowiednią wiedzę na temat charakteru wykonywanej przez wnioskodawcę pracy.

W konsekwencji powyższych ustaleń do pracy w szczególnych warunkach Sąd zaliczył wnioskodawcy w/w okres zatrudnienia w okresie od dnia 1 sierpnia 1987 r. do 30 listopada 1996 r., który łącznie wynosił 9 lat, 4 miesiące i 0 dni.

Sumując powyższy staż pracy w warunkach szczególnych z uznanym przez ZUS okresem pracy w takich warunkach w wymiarze 6 lat, 5 miesięcy i 19 dni, należało stwierdzić, że wnioskodawca legitymuje się okresem pracy w szczególnych warunkach, który wynosi 15 lat 9 miesięcy i 19 dni, zatem udowodnił, że spełnia wymóg co najmniej 15 lat stażu pracy wymaganych w § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Odnośnie terminu początkowego przyznanego świadczenia należy podać, że zgodnie z art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej stanowi natomiast, że świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Jak wynika z akt ubezpieczeniowych, wnioskodawca złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury dnia 17 października 2013 r., jednak wymagany wiek emerytalny osiągnął dopiero w dniu (...),(...).

Z uwagi na powyższe, Sąd na podstawie art. 47714 § 2 k.p.c. w punkcie I wyroku zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 20 stycznia 2014 r. w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 18 sierpnia 2014 r.

W punkcie II wyroku Sąd ustalił, iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu prawa do świadczenia.

Stosownie do treści art. 118 ust.1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – Sąd, orzekając o prawie do emerytury, ma obowiązek stwierdzenia, czy organ rentowy ponosi lub nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji i przyznanie tego prawa na etapie postępowania administracyjnego. Sąd uznał, że w przedmiotowej sprawie brak podstaw do obciążenia ZUS odpowiedzialnością za nieprzyznanie odwołującemu prawa do spornego świadczenia już na etapie postępowania przed organem rentowym. Po pierwsze bowiem w dacie wydania decyzji wnioskodawca nie miał wymaganego wieku emerytalnego. Po drugie organ rentowy, będąc związany ograniczeniami dowodowymi, nałożonymi na ten organ w w.w. rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń, nie dysponował niezbędnymi i wystarczającymi dokumentami pozwalającymi na uznanie pracy odwołującego w spornych okresach jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, Dopiero na etapie postępowania sądowego po przeprowadzeniu stosownego postępowania dowodowego odwołujący w sposób niewątpliwy wykazał, że zgromadził wymagany ustawą 15 letni okres pracy w warunkach szczególnych.

Z tych względów orzeczono jak w pkt. II wyroku.